Alman sağlık sisteminde personel sorunu

TALİH SEVAL TUNCER ESSEN

Almanya sağlık sistemi, 2025 yılında sağlık personelini etkileyen büyük zorluklarla karşı karşıya. Sağlık personeli, doğrudan veya dolaylı olarak tıbbi hizmetlerde yer alan tüm meslek gruplarını kapsamaktadır: doktorlar, hemşireler, tıbbi teknik asistanlar, terapistler ve diğer destekleyici meslekler *(İstatistik Federal Ofisi, 2023)*. Son yıllarda bu meslek gruplarının durumu giderek kötüleşti; bu da büyük bir nitelikli iş gücü açığı, yüksek iş yükü ve yurtdışına göç ile kendini göstermektedir.

Sağlık sektöründeki nitelikli iş gücü açığı, tüm sektörlerde yaygın bir sorun. Almanya Tabipler Birliği *(2024)* ve İstatistik Federal Ofisi *(2023)* verilerine göre 2023/2024 yılında sağlık sektöründe yaklaşık 47.400 pozisyon doldurulamadı. Bu rakam, sağlık personelinin tüm yelpazesini etkilemektedir. Özellikle hemşirelik mesleği büyük ölçüde etkilenirken, doktorlar, tıbbi teknik asistanlar ve terapistler arasında da personel sıkıntısı fazladır. Demografik değişim durumu daha da zorlaştırıyor: Nüfus yaşlanıyor, tıbbi ve hemşirelik hizmetlerine olan ihtiyaç sürekli artarken, doğum patlaması yaşayan kuşaklardan birçok çalışan emekli oluyor ve yeterince genç iş gücü yetişmiyor *(Almanya Tabipler Birliği, 2024)*.

Sağlık personelinin çalışma koşulları giderek daha fazla zorlayıcı hale geliyor. Vardiyalı çalışma, fazla mesai, kısa süreli hizmet programı değişiklikleri ve yüksek iş yoğunluğu, hastaneler, bakım tesisleri ve muayenehanelerde günlük yaşamı şekillendiriyor. Hans Böckler Vakfı'nın *(2023)* yaptığı bir anket, sağlık sektöründeki çalışanların yaklaşık %70'inin hem fiziksel hem de psikolojik yükler yaşadığını gösteriyor. Özellikle COVID-19 pandemisi sırasında bu yükler daha da belirgin hale geldi: Personel eksiklikleri, artan enfeksiyon riski ve yüksek duygusal baskı, çalışma koşullarını daha da zorlaştırdı. Birçok çalışan tükenmişlik, yanma ve uzun vadede mesleği sürdürme motivasyonunda düşüş bildirmektedir.

Sağlık personelinin yurtdışına göçü önemli bir sorun. Almanya, nitelikli uzmanları, özellikle doktorlar ve hemşireler olmak üzere, sürekli olarak İsviçre, Avusturya, İskandinav ülkeleri ve hatta Avustralya ve Kanada gibi ülkelere kaybetmektedir. Bunun birçok nedeni var: Yurt dışında uzmanlar genellikle daha iyi çalışma koşulları, daha yüksek maaşlar, iş ve aile yaşamını daha iyi dengeleme imkanı ve daha fazla toplumsal değer görmeyi bekliyorlar *(Almanya Tabipler Birliği, 2024)*. 2023 yılında yalnızca 3.000'den fazla doktorun Almanya'yı terk ettiği bildirilmektedir ve bu eğilim artarak devam etmektedir. Hemşireler arasında da göç oranı yüksek olup, bu durum sağlık hizmetlerinin sağlanmasında ek zorluklar yaratmaktadır.

Açılan boşlukları kapatmak için birçok kurum, yurtdışından sağlık personeli çekmeye yönelik çabalarını artırmaktadır. Günümüzde Almanya'daki her beş doktordan biri ve hemşirelerin neredeyse üçte biri yurtdışında doğmuştur *(İstatistik Federal Ofisi, 2023)*. Ancak bu gelişme sınırsız bir şekilde sürdürülebilir değildir; zira diğer Avrupa ülkeleri de benzer sorunlarla mücadele etmekte ve nitelikli sağlık personeli için uluslararası rekabet artmaktadır.

Sağlık sektöründe genç iş gücü kazanımı zorlaşmaktadır. Birçok genç, çalışma koşullarını caydırıcı bulmaktadır. Eğitim sayıları duraklama aşamasına gelmiş veya bazı alanlarda gerilemiştir. Bunun nedenleri arasında yüksek yük, özellikle hemşirelik ve tıbbi teknik mesleklerdeki karşılaştırmalı düşük maaşlar ile toplumsal tanınmanın eksikliği yer almaktadır. Ayrıca birçok sağlık mesleğinin akademikleşmesi, çalışma koşullarının hala cazip olarak algılanmaması nedeniyle belirgin bir iyileşme sağlamamıştır *(Bertelsmann Vakfı, 2024)*.

Nitelikli iş gücü açığının etkileri bugün bile belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Artan sayıda hastane ve bakım kurumu, bölümleri kapatmak, yatakları devre dışı bırakmak veya hizmetleri kısıtlamak zorunda kalmaktadır. Hasta bekleme süreleri uzamakta, hizmet kalitesi düşmektedir. Kırsal bölgelerde, özellikle burada personel açığı çok yüksek olduğu için, tıbbi hizmetlerin tamamen kesilme riski bulunmaktadır *(Almanya Tabipler Birliği, 2024)*. Ayrıca kalan personelin iş tatmini de düşmekte, bu da aşırı yüklenme, personel değişimi ve daha fazla iş gücü açığı kısır döngüsünü pekiştirmektedir.

Politik olarak durum alarm verici olarak değerlendirilmektedir. Hastane reformu ve personel kazanım ve bağlılık programları gibi çeşitli reformlar başlatılmıştır. Bunlar arasında mali teşvikler, çalışma saatlerinin düzenlenmesinde iyileştirmeler ve iş ile aile yaşamının daha iyi dengelenmesine yönelik önlemler bulunmaktadır. Ancak bu önlemler birçok uzman ve çalışan tarafından yeterli bulunmamaktadır.

Özetle, Alman sağlık personeli büyük bir baskı altındadır. Nitelikli iş gücü açığı, tüm meslek gruplarını etkilemekte, çalışma koşulları birçok yerde yetersiz kalmakta ve yurtdışına göç durumu daha da zorlaştırmaktadır. Temel yapısal değişiklikler ve çalışma koşullarının sürdürülebilir bir şekilde iyileştirilmesi olmadan, önümüzdeki yıllarda büyük tedarik açıkları riski bulunmaktadır. ◀

> Sağlık personelinin yurtdışına göçü önemli bir sorun. Almanya, nitelikli uzmanları, özellikle doktorlar ve hemşireler olmak üzere, sürekli olarak İsviçre, Avusturya, İskandinav ülkeleri ve hatta Avustralya ve Kanada gibi ülkelere kaybetmekte.

Javier Garcia / Shutterstock.com